

Studying the effect of family cohesion on the mental peace of married women (A case study of married female teachers in education in district 5 of Tehran)

Jafar khorsandi¹, Farah Ebrahimi², Shahram molania³

¹ Ph.D of Sociology, Iran

² Master's degree, Payam Noor University, Iran

10.22080/SOD.2023.25093.1009

Date Received:

25 February 2023

Date of sent to Review:

25 February 2023

Date Revised:

23 June 2023

Date Accepted:

11 July 2023

Keywords:

Family cohesion, compatibility of couples, mental peace of married women

Abstract

The main purpose of this research is to identify the effect of the family cohesion components on the mental peace of married women, therefore, the method used in this research is a descriptive-explanatory survey type. The statistical population of this research includes 300 married female teachers of education in District 5 of Tehran from three levels of education (primary, middle and high school) in 1398. In this research, according to the size of the statistical population, 168 samples were selected by simple random method. The tool for collecting information in this research is a researcher-made questionnaire. The opinion of experts such as Elson, Louise, Spanier, Durkheim, and Parsons is the basis and theoretical framework of this research. The findings of the research show that the couple compatibility variable as one of the six components of family cohesion alone could explain 21% of the variance of the dependent variable of this research. The results also showed that couple compatibility, family cohesion, spending time with family, gender division of labor and emotional commitment are among the most important factors in improving the mental peace of married women in the statistical sample of the research and had a moderate correlation with the dependent variable.

* **Corresponding Author:** Jafar khorsandi

Address: Unit 20, Applied Science
University, Tehran, Iran.

Email: jafarkhorsandi@yahoo.com

مطالعه جامعه‌شناختی تأثیر انسجام خانوادگی بر فضای آرامش روانی زنان متأهل - (بررسی موردی معلمان زن متأهل در آموزش و پرورش منطقه پنج شهر تهران)

جعفر خورسندی^{۱*}، فرح ابراهیمی^۲، شهرام ملانیا^۳

۱ دکتری جامعه‌شناسی

۲ کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه پیام نور

۳. مربی گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور

10.22080/SOD.2023.25093.1009

چکیده

هدف اصلی این پژوهش شناسایی تأثیر مؤلفه‌های انسجام خانوادگی بر فضای آرامش روانی زنان متأهل می‌باشد؛ بنابراین روش مورد استفاده در این پژوهش روش توصیفی--تیبینی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۳۰۰ نفر از معلمان زن متأهل آموزش و پرورش منطقه پنج شهر تهران از سه مقطع تحصیلی (ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان) در سال ۱۳۹۸ است. در این پژوهش با توجه به حجم جامعه آماری، نمونه‌ها با روش تصادفی ساده ۱۶۸ نفر انتخاب گردیدند. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسش‌نامه محقق‌ساخته می‌باشد. نظر و دیدگاه صاحب‌نظرانی چون اولسون، لویز، اسپانیر، دورکیم و پارسونز چارچوب نظری این پژوهش را تشکیل می‌دهد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد متغیر سازگاری زوجین به عنوان یکی از شش مؤلفه انسجام خانوادگی به تنهایی توانسته ۲۱ درصد از واریانس متغیر وابسته این پژوهش را تبیین نماید. نتایج همچنین نشان داد که به ترتیب سازگاری زوجین، انسجام خانوادگی، وقت گذراندن با خانواده، تقسیم کار جنسیتی و تعهد عاطفی از مهم‌ترین عوامل ارتقای آرامش روانی زنان متأهل نمونه آماری تحقیق بوده و همبستگی متوسطی با متغیر وابسته داشته‌اند.

تاریخ دریافت:

۰۶ اسفند ۱۴۰۱

تاریخ ارسال به داوری:

۰۶ اسفند ۱۴۰۱

تاریخ اصلاح:

۰۲ تیر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۲۰ تیر ۱۴۰۲

کلیدواژه‌ها:

انسجام خانوادگی؛ سازگاری زوجین؛ آرامش روانی زنان متأهل

* نویسنده مسؤول: جعفر خورسندی

آدرس: تهران، دانشگاه علمی-کاربردی،

واحد ۲۰

ایمیل: jafarkhorsandi@yahoo.com

مقدمه

احساس ناامنی و عدم آرامش در جامعه یقیناً می‌تواند موجبات بسیاری از مسائل و آسیب‌های جسمی، کارکردی و ... در اجتماع گردد. این موضوع در خانواده و روابط زوجین تأثیر ریشه‌ای و عمیق‌تری دارد.

امروزه خانواده بر اساس اصول و هنجارهایی ویژه شکل می‌گیرد و حفظ و ارتقای روابط خانوادگی از ارزشی بالا برخوردار است (اولسون، ۲۰۰۴: ۹۰۰). به همین دلیل، در سال‌های اخیر کوشش‌های بسیاری صورت گرفته تا ثبات و کیفیت روابط زناشویی با استفاده از مواردی چون سازگاری زناشویی، موفقیت، رضایت، ثبات، خوشبختی، توافق و مفاهیمی مشابه ارزیابی شود (گریف و برین، ۲۰۰۰: ۳۴). زن و شوهرهایی سازگار هستند که توافق کافی با یکدیگر داشته و از نوع و سطح روابط و کیفیت اوقات فراغت‌شان رضایت دارند و مدیریت خوبی در زمینه وقت و مسائل مالی خویش اعمال می‌کنند. با نظرکردن به گذشته جوامع انسانی، ازدواج به عنوان مهم‌ترین مرحله از زندگی بشر در نظر گرفته شده است. حمایت عاطفی و اجتماعی که از راه ازدواج به دست می‌آید، بر سلامت فیزیکی، معنوی و اجتماعی زوجها تأثیرگذار است. ازدواج یکی از مهم‌ترین پایدارترین روابط بین فردی است. به خوبی می‌دانیم که ازدواج از اضطراب و افسردگی محافظت می‌کند و باعث افزایش سطح سلامت روان می‌شود. ازدواج و تشکیل خانواده افزون بر تأمین و ارضای نیازهای عاطفی، روانی، جنسی و ... می‌تواند کانون پرورش نسل‌های سالم و رشدیافته شود، اما این در صورتی است که رابطه زوجها و در کل کانون خانواده، سالم، گرم و بدون تنش باشد. روشن است که یک رابطه ناسازگار منجر به توقف و رکود رشد اعضا خواهد شد (بخشی‌پور و همکاران، ۱۳۸۴: ۱۲).

از سویی در میان عوامل تأثیرگذار بر سلامت روانی انسان‌ها، خانواده نقش بسیار مهمی دارد.

ریشه بسیاری از نابهنجاری‌های روانی و رفتاری انسان‌ها در خانواده است و در عین حال بسیاری از پیشرفت‌های بشر نیز از خانواده نشأت می‌گیرد (نظری، ۲۰۰۹: ۲۱). خانواده به عنوان واحد عاطفی-- اجتماعی، کانون رشد و تکامل، التیام، تغییر و تحول، آسیب و عوارضی است که هم بستر شکوفایی و هم فروپاشی روابط میان اعضایش است. از سویی دیگر خانواده شالوده اساسی در ساختار اجتماعی جوامع است که سلامت یا عدم سلامت آن قوام و اضمحلال جامعه را در پی دارد (گولدنبرگ^۱، ۲۰۰۸: ۱۴۲). عدم برخورداری زنان از امکانات و فرصت‌ها نسبت به مردان، سبب تشدید احساس ناامنی و حاشیه‌ای شدن زنان در جامعه می‌گردد و موجب جست‌وجوی احساس دلگرمی، امنیت و شادکامی در فضای خانه می‌شود. به نظر می‌رسد تهدید احساس امنیت اجتماعی زنان تحت تأثیر نابرابری‌های ساختاری، فرهنگی و تبعیضات گوناگون در جامعه است که می‌توان سعی در شناسایی انواع تهدیدها، احساس امنیت اجتماعی زنان را تأمین نمود (جمالی و شایگان، ۱۳۹۰: ۱۱۴). احساس ناامنی و ترس، هویت جنسی زنان را به وسیله ارتقای این طرز تفکر که زنان باید خود را با محدودیت‌های هنجارهای اجتماعی برای محافظت از امنیت فردی سازگار کنند و جایگاه خود را در خانواده ارتقا دهند، شکل می‌دهد. لذا آرامش روانی یا بهزیستی روانی به عنوان یکی از ابعاد سلامت، تأثیر بسزایی در کیفیت زندگی زنان دارد.

به طور کلی شناخت عوامل مؤثر بر آرامش روانی زنان می‌تواند مسیر را بر بهبود عملکرد و بهره‌وری زنان در خانواده تسهیل کند. به نظر می‌رسد انسجام خانوادگی از جمله عواملی می‌باشد که بر آرامش روانی زنان اثرگذار است، با این حال این فرض نیازمند پژوهش‌های جامع و گسترده است که با بررسی منابع موجود، پژوهشی در این زمینه مشاهده نشد. امروزه با بالا رفتن نرخ زنان شاغل، درصد ابتلا به بیماری‌های روان‌شناختی ایشان نیز

¹ Goldenberg

در زندگی روزمره‌شان ممکن است خاموش، پنهان و کند باشد؛ اما این زنان با تحصیلات و اقتصاد پایین، توانسته‌اند عاملیت خود را به نمایش بگذارند. نه تنها این زنان؛ اغلب با توجه به انتظارات اجتماعی، فرهنگی، سنتی و مذهبی به عنوان شخصیتی منفعل و مطیع فکر و رفتار نمی‌کردند؛ بلکه در عین آگاهی به دنبال توزیع مجدد امکانات و فرصت‌های خود و همچنین کسب استقلال درونی-آن چه در وضعیت فعلی آن‌ها- می‌گذرد، هستند.

روشنی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان "روایت زنان از موانع آرامش در زندگی زناشویی" به این نتیجه خاص رسیدند که اختلال در تأمین امنیت، مدار نیازهای اعضای خانواده بود که عامل اختلال در آرامش زنان در زندگی زناشویی است.

فردوسی (۱۳۹۷) در پژوهش خود تحت عنوان "پیش‌بینی نگرش به خیانت زناشویی بر اساس رفتار دلبستگی در روابط زناشویی، کیفیت روابط زناشویی و سبک‌های دلبستگی در زنان متأهل" نتیجه گرفت که بین رفتار دلبستگی در روابط زناشویی، کیفیت روابط زناشویی و سبک‌های دلبستگی با نگرش به خیانت زناشویی در زنان متأهل رابطه معناداری وجود دارد.

یوسفی و همکاران (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان "پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس انسجام خانواده در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان ارومیه" به انجام رساندند. این پژوهش یک پژوهش کاربردی از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری در این پژوهش عبارت است از کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان ارومیه که در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ در مدارس متوسطه مشغول به تحصیل هستند. در این پژوهش از نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی استفاده شده است که تعداد ۴۰۰ نفر انتخاب شدند. به منظور سنجش بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان از پرسش‌نامه بهزیستی روان‌شناختی ریف و به منظور آزمودن انسجام خانواده از پرسش-نامه انسجام سازمان‌یافته خانواده فیشر استفاده

افزایش یافته است. بنابراین بررسی راهکارهای بهبود آرامش روانی زنان به‌ویژه زنان شاغل دارای اهمیت ویژه‌ای است. بنابراین در این پژوهش محققین به دنبال پاسخ به این پرسش اساسی است: انسجام خانوادگی بر فضای آرامش روانی زنان متأهل چقدر تأثیرگذار است؟

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی: ۱. بین انسجام خانودگی با آرامش روانی زنان متأهل رابطه مستقیم وجود دارد.

۲. بین انسجام میان زوجین با آرامش روانی زنان متأهل رابطه مستقیم وجود دارد.

۳. بین تقسیم کار جنسیتی میان زوجین با آرامش روانی زنان متأهل رابطه مستقیم وجود دارد.

۴. بین سازگاری میان زوجین با آرامش روانی زنان متأهل رابطه مستقیم وجود دارد.

۵. بین وقت‌گذراندن با خانواده با آرامش روانی زنان متأهل رابطه مستقیم وجود دارد.

۶. بین تعهد عاطفی زوجین با آرامش روانی زنان متأهل رابطه مستقیم وجود دارد.

۷. بین توانایی مالی خانواده با آرامش روانی زنان متأهل رابطه مستقیم وجود دارد.

پیشینه پژوهش

قدسی و میرجلیلی (۱۴۰۰) در پژوهش‌شان تحت عنوان بررسی جامعه‌شناختی ارتباط انواع سرمایه با میزان گرایش زنان متأهل به طلاق در شهر همدان به این نتیجه دست یافتند که سه متغیر سرمایه جنسی، سرمایه اجتماعی و سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته توانسته‌اند در مجموع ۵۱ درصد از واریانس متغیر وابسته (میزان گرایش زنان متأهل به طلاق) را برآورد کنند.

مسگرطهرانی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش‌شان با عنوان "دیوارهایی که ترک می‌خورند: پیش‌روی آرام عاملیت زنان، مطالعه موردی زنان ترکیه و ایران" به این نتیجه رسیدند که پیش‌روی زنان مذهبی-سنتی

کاهش می‌یابد و توانایی پذیرش شرایط دارند. چنین افرادی به جای اجتناب سعی می‌کنند توانایی‌های خود را در مدیریت موقعیت به کار گیرند و از نظر آن‌ها این شرایط و موقعیت‌ها به زندگی معنا می‌دهد. احساس انسجام در افراد باعث می‌شود که آن‌ها در مقابله با رویدادهای استرس‌زا کمتر به راهبردهای هیجان‌مدار متوسل شوند و بدین ترتیب کمتر دچار اضطراب، افسردگی و غیره شده و در نهایت سلامت روان آن‌ها تضمین گردد.

نجفی و همکاران (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان "بررسی امنیت اجتماعی زنان و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن" بر روی ۴۰۰ زن جوان ۱۵-۶۴ ساله شهر بابل انجام دادند. آن‌ها به این نتیجه دست یافتند که بین متغیرهای مستقل کنترل اجتماعی، حمایت اجتماعی، اعتماد اجتماعی و متغیر وابسته امنیت اجتماعی رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. تحلیل رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل (۰/۲۲) درصد تغییرات تأمین اجتماعی را تبیین می‌کنند.

یوان و ویسرا (۲۰۱۹) در پژوهش خود با عنوان "انحلال رابطه به دنبال خیانت زناشویی: مقایسه آمریکایی‌های اروپایی و آمریکایی‌های آسیایی"، بر روی ۳۲۵ شرکت‌کننده (۱۵۵ مرد، ۱۷۰ زن) بودند که یک نظرسنجی را تکمیل کردند. برای آزمون فرضیه‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. به طور کلی، مدل نشان داد که جنسیت، درآمد شخصی، نوع خیانت، کیفیت جایگزین، تعهد و نگرش طلاق با تصمیم اقامت/ترک مرتبط است. قومیت این روابط را تعدیل کرد؛ زیرا متغیرهای مدل سرمایه‌گذاری با تصمیم‌گیری شرکت‌کنندگان اروپایی آمریکایی مرتبط است، در حالی که برای آمریکایی‌های آسیایی، تنها نگرش نسبت به طلاق پیش‌بینی‌کننده قوی بود.

قنبری پناه و شریف مصطفی (۲۰۱۹) در پژوهش-شان تحت عنوان مدلی از عملکرد خانواده بر اساس

شده است. یافته‌های حاصله نشان می‌دهد که انسجام خانواده رابطه مستقیم و معنی‌داری با بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دارد. همچنین انسجام خانواده ۶۸ درصد از تغییرات بهزیستی روان‌شناختی را پیش‌بینی می‌کند.

سلیمی و همکاران (۱۳۹۶) طی پژوهشی با عنوان پیش‌بینی سلامت جسمی و روانی بر اساس انسجام خانواده، ابراز محبت و مؤلفه‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله میان ۳۵۸ نفر از معلمان متأهل مقطع ابتدایی شهر کرج به این نتیجه رسیدند که رابطه معنی‌داری بین سلامت جسمی و روانی و انسجام خانواده و سایر مؤلفه‌ها وجود دارد.

روشنی و همکاران (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان تجربه احساس آرامش در زندگی زناشویی انجام دادند که هدف آن مطالعه فرآیندی بوده است که تجربه احساس آرامش زنان در زندگی زناشویی را شکل داده است. این مطالعه با استفاده از روش نظریه مبنایی انجام شده است و اطلاعات از طریق مصاحبه عمیق با شصت نفر از زنان متأهل ساکن شهر تهران جمع‌آوری و با استفاده از کدگذاری نظری تحلیل شده است. بررسی شرایط علی و میانجی احساس آرامش زنان در زندگی زناشویی نشان می‌دهد عوامل مختلفی در ایجاد و افزایش آرامش زنان در زندگی زناشویی نقش دارند و همه این عوامل به نوعی در راستای ایجاد و افزایش «امنیت تأمین نیازها» هستند و از این طریق به احساس آرامش زنان می‌انجامند. بر این اساس می‌توان شرایط علی و میانجی را در دو دسته کلی تقسیم‌بندی کرد. احتشام زاده و همکاران (۱۳۹۲) طی پژوهشی در خصوص بررسی رابطه بین انسجام و سلامت روان میان ۴۰۵ زن ساکن در شهرستان اهواز در بازه سنی ۲۲ الی ۵۵ سال دریافتند که کسانی که احساس انسجام بالاتری دارند در برابر استرس مقاوم‌تر و کارآمدتر بوده دارای سلامت روان بیشتری هستند؛ زیرا احتمال آسیب‌پذیری آن‌ها در شرایط استرس‌زا

¹ Yuan & Weiser

به جلو حرکت می‌دهد که موجب ارتباط مناسب، سطوح بالای شادکامی زوج‌ها، یکپارچگی و سطحی بالای رضایت از روابط است و موجب برون‌سازی زن و شوهر با یکدیگر در هر مقطع از زمان می‌شوند.

اسپانییر^۵ و لویز^۶ (۱۹۷۹) طی پژوهشی که به بررسی علل ناسازگاری زوجین و پیامدهای آن پرداخته‌اند، دریافتند که فقدان مهارت‌های مناسب و ضروری برای برقراری ارتباط صحیح و صمیمانه زوجین، از مهم‌ترین عواملی است که موجب بروز ناسازگاری در زندگی زوجین می‌شود و پیامد آن بروز سردی روابط، گسیختگی انسجام خانواده و کاهش سلامت روانی آن‌هاست.

بررسی جامعه‌شناختی و روان‌شناختی تأثیر انسجام خانوادگی بر فضای آرامش روانی زنان متأهل، از نظر و دیدگاه صاحب‌نظرانی چون اولسون، لویز، اسپانییر، دورکیم و پارسونز چهارچوب نظری این پژوهش می‌باشد.

اولسون انسجام خانوادگی را پیوند و تعهد عاطفی می‌داند که اعضای خانواده نسبت به یکدیگر دارند و شامل مؤلفه‌هایی همچون رابطه عاطفی، تعامل خانوادگی، روابط پدر و مادر، رابطه فرزند و والدین، مقدار تعامل به لحاظ زمان و مکان، نوع دوستی و علایق و در نهایت به چگونگی گذراندن اوقات فراغت می‌باشد (اولسون^۷، ۱۹۹۴: ۱۹۰).

اولسون با دیدی سیستمی به بررسی خانواده می‌پردازد و الگویی مرکب از سیستم خانواده و روابط زناشویی ارائه می‌کند. از نظر وی خانواده در الگوی سیستمی‌اش، مجموعه‌ای از عناصر می‌باشد که هر یک دارای نقش‌های تعریف شده و در عین حال پویا دارد و در مسیر دستیابی به اهداف مشخص خانواده به کنش و واکنش درون سیستمی و برون سیستمی هستند. وی خانواده را در سه سطح بررسی می‌کند: ۱) انسجام خانوادگی ۲) انعطاف-

انسجام، انعطاف‌پذیری و ارتباطات در سراسر چرخه زندگی خانوادگی در زنان متأهل، با مقایسه مدل‌ها به این نتیجه رسیدند که سطوح مختلف انسجام و انعطاف‌پذیری در مراحل چرخه زندگی خانواده متفاوت است. این یافته‌ها می‌تواند برای متخصصان خانواده برای درک بهتر عملکرد خانواده مفید باشد.

سپهرمنش^۱ (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان رابطه میان سلامت روان و وضعیت اقتصادی به این نتیجه رسید که میان سلامت روان بالاتر و وضعیت اقتصادی مطلوب‌تر رابطه مستقیم وجود داشته و بالطبع وضعیت اقتصادی مطلوب و داشتن شغل دائم تأثیر مستقیم بر سلامت روان دارد.

احمد و رید^۲ (۲۰۰۸) طی پژوهشی به بررسی علل ناسازگاری و پیامدهای آن پرداخته‌اند. نتایج حاصل نشان داده که فقدان مهارت‌های مناسب و ضروری برای برقراری ارتباط صحیح و صمیمانه زوجین، از مهم‌ترین عواملی است که موجب بروز ناسازگاری در زندگی زوجین می‌شود و پیامد آن بروز سردی روابط، گسیختگی انسجام خانواده و کاهش سلامت روانی می‌شود.

کرادوک^۳ و همکاران (۲۰۰۷) طی مطالعاتی در زمینه بخشایش نشان داده‌اند که بخشایش از طریق کنترل هیجانات منفی، منجر به کاهش تعارضات و افزایش بهزیستی روانی و جسمانی، شادکامی و ارتقای رضایت زناشویی و سازگاری زناشویی می‌گردد.

لاتیفس^۴ و همکاران (۲۰۰۵) طی پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر انسجام خانواده و زمان باهم بودن بر سازگاری زناشویی به این نتیجه رسیدند که انسجام خانواده و زمان باهم بودن توانایی پیش‌بینی سازگاری زناشویی را دارند. انسجام، زمان باهم بودن و توانایی مالی خانواده به عنوان منابع، وقایع، شرایط و تعاملات زندگی، زوج‌ها را در طی سازگاری

⁴ Latifses

⁵ spanier

⁶ Lewiss

⁷ Olson

¹ Sepehrmanesh

² Ahmad and Reid

³ Cradoc

متقابل زن و شوهر کمک می‌کند و به اجتماع روح زندگی می‌بخشد. طبق نظر دورکیم، انسجام اجتماعی دو عنصر اساسی دارد:

حمایت اجتماعی که با فراهم کردن پیوندهای اجتماعی افراد را به اهداف مشترک دلبسته می‌کند و به موضوعات اجتماعی علاقه‌مند می‌سازد؛ کنترل اجتماعی که از ابزارهای ایجاد نظم اجتماعی است.

پارسونز عقیده داشت که نهاد خانواده پیش-نیازی گریزناپذیر برای استواری اجتماعی است. وانگهی، خانواده که کانون حیات عاطفی بزرگسالان است، در جایگاه عامل نظارت اجتماعی بیرونی و گریزگاهی برای تنش‌های بزرگسالان، نقش تعیین-کننده‌ای دارد؛ زیرا اگر خانواده نبود، این تنش‌ها در زندگی عمومی بروز پیدا می‌کرد. پارسونز اعتقاد دارد برای آن که خانواده بتواند کارکرد مؤثری داشته باشد، باید تقسیم کار جنسی در آن برقرار باشد تا مردان و زنان بتوانند نقش‌های متفاوتی را بر عهده گیرند. مردان که واحد خانواده را به نظام گسترده‌تر اجتماعی پیوند می‌زنند، باید در جهت‌گیری خانواده نقش مؤثری داشته باشند، نیروی محرک خانواده باشند و بلندپروازی و خویشتن‌داری از خود نشان دهند؛ ولی زنان که وظیفه‌شان اداره امور داخلی خانواده است و از کودکان و مردان بزرگسال خانواده مراقبت می‌کنند، باید «سنگ صبور» باشند، یعنی مهربان، پروراننده، دوست‌دار و سرشار از عاطفه (ریترز، ۱۳۸۹).

پذیری خانواده (۳) ارتباطات در خانواده. در خصوص بعد انسجام خانوادگی قائل به چهار سطح می‌باشد: الف) رهاشده (ب) جدا (ج) مرتبط (د) گرفتار. از نظر وی سطح ایده‌آل انسجام خانوادگی، سطوح میانی یعنی سطح مرتبط و سطح مجزا است. بعد انعطاف‌پذیری خانوادگی نیز دارای چهار سطح می‌باشد: الف) خشک (ب) نظام‌دار (ج) منعطف (د) آشفته. از نظر اولسون، خانواده‌هایی متعادل هستند که انعطاف-پذیری آنان در سطح متوسط باشد، یعنی خانواده‌های منعطف و نظام‌دار (اولسون، ۱۹۹۹).

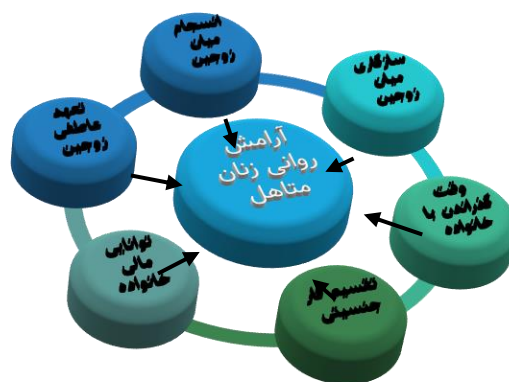
در "الگوی منحنی اولسون" بر مفاهیم انعطاف-پذیری و انسجام در خانواده تأکید می‌کند. نظریه اولسون این است که سطوح متعادل انسجام، به کارکرد سلامت خانواده منجر می‌شود و برعکس، سطوح نامتعادل انسجام، نشانگر وجود مشکل در خانواده است (اولسون، ۲۰۱۰).

به عقیده اسپانیر و لویز (۱۹۷۹) وجود ناسازگاری در ازدواج و رابطه زناشویی از مهم‌ترین عوامل بروز تنش، سردی روابط، گسیختگی انسجام و وحدت خانواده و در نتیجه ایجاد کانونی که نه تنها نمی‌تواند نیازهای عاطفی، روانی و امنیتی اعضای خود را برآورده سازد که باعث بروز آشفتگی روانی، ناراحتی-ها و مشکلات روانی در اعضا گردیده و سلامت روانی آن‌ها را به خطر می‌اندازد.

از دیدگاه دورکیم، سازگاری حاصل از روابط صمیمی، به تقویت انسجام خانواده و احساس الزام

جدول شماره ۱. جمع‌بندی چهارچوب نظری پژوهش

نام دانشمند نظریه‌پرداز	بینش و دیدگاه نظری
اولسون	الگویی مرکب از سیستم خانواده و روابط زناشویی تأثیر تعهد عاطفی و وقت گذراندن با اعضای خانواده
لویز و اسپانیر	انسجام خانوادگی و سلامت روان
دورکیم	سازگاری میان زوجین تحت تأثیر حمایت اجتماعی و کنترل اجتماعی
پارسونز	بررسی انسجام خانوادگی و تقسیم کار جنسیتی

نمودار شماره ۱. مدل تحلیلی اولیه مؤلفه‌های انسجام خانوادگی مؤثر بر آرامش روانی زنان متأهل

روش‌شناسی پژوهش

از آنجاکه هدف اصلی این پژوهش مشخص کردن تأثیر انسجام خانوادگی بر فضای آرامش روانی زنان متأهل می‌باشد، بنابراین محققین به دنبال مشخص کردن عوامل مذکور به منظور بهبود و ارائه راه‌حل کاربردی به منظور بهبود آرامش روانی زنان متأهل هستند.

روش پژوهش در واقع ابزارهای دست‌یابی به واقعیت به شمار می‌روند. روش‌های پژوهش متعدّدند و هر روش تا اندازه‌ای به کشف قوانین علمی کمک می‌کند. مناسب‌ترین روش، روشی است که دقیق‌تر از روش‌های دیگر قوانین واقعیت را کشف می‌کند. بنابراین شناخت واقعیت‌های موجود و پی‌بردن به روابط میان آن‌ها مستلزم انتخاب روش

پژوهش مناسب است (حسن‌زاده، ۱۳۹۲: ۱۳۷). پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است؛ زیرا اساساً هدف پژوهش کاربردی کسب راه حل و توسعه دانش کاربردی به جهت بهبود کیفیت رفتارها، روش‌ها، ابزارها، ساختارها، الگوها و مشکلات جوامع می‌باشد.

جامعه شامل ۳۰۰ نفر از معلمان زن متأهل آموزش و پرورش منطقه پنج شهر تهران از سه مقطع تحصیلی (ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان) در سال ۱۳۹۸ می‌باشند. در این پژوهش شیوه نمونه‌گیری نیز، روش تصادفی ساده است؛ زیرا احتمال انتخاب شدن اعضای جامعه شانس برابر و مستقل را برای قرار گرفتن در نمونه دارد. با توجه به فرمول کوکران تعداد نمونه ۱۶۸ در نظر گرفته می‌شود.

$$n = \frac{X^2 NP(1-P)}{d^2(N-1) + X^2 P(1-P)} = \frac{(3.84)*(300)*(0.5)*(1-0.5)}{(0.0036)*(300) + (3.84)^2(0.5)(0.5)} = \frac{288}{2.04} = 141.17$$

اطلاعات شد. نتایج آزمون روایی نشان می‌دهد که ارزش آلفای این متغیر ۰٫۸۹ برای دوازده آیتم در جدول ۲ می‌باشد، یعنی اینکه یک همسازی و انسجام درونی قابل قبولی برای سنجش مفهوم آرامش روانی وجود دارد. آیت‌های دوازده‌گانه برای سنجش این مؤلفه در جدول زیر آمده است. آلفای جزء (آیت‌ها جداگانه) نباید از (±۰٫۳) کوچک‌تر باشد (مایرز، ۱۳۹۷: ۵۷۷).

از این رو، با احتساب ارقام مطالعه حاضر و با توجه به فرمول، حجم نمونه برابر با ۱۴۱ نفر می‌باشد، منتهی به دلیل افزایش سطح اطمینان نتایج و کاهش خطای اندازه‌گیری، این تعداد نمونه به ۱۶۸ نفر افزایش یافته است.

برای سنجش ۱۱ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت آماده و از پاسخ‌گویان سؤال و جمع‌آوری

جدول شماره ۲. شاخص‌های متغیر وابسته (آرامش روانی)

آلفای آیتم-ها	آلفای کرونباخ کل: ۰٫۸۹	
۰٫۵۸	چقدر احساس می‌کنید به لحاظ جسمانی خوب و سالم هستید؟	۱
۰٫۷۳	از یک ماه گذشته تا به امروز به لحاظ جسمانی، چقدر احساس ضعف و سستی می‌کنید؟	۲
۰٫۶۶	از ماه‌های گذشته تا به امروز چقدر احساس می‌کنید به سرتان فشار وارد شده و شما را دچار سردرد کرده؟	۳
۰٫۶۹	میزان عصبانیت و بدخلق شدن شما از یک ماه گذشته تا به امروز چقدر است؟	۴
۰٫۵۵	میزان بی‌خوابی بر اثر نگرانی شما از یک ماه گذشته تا به امروز چقدر است؟	۵
۰٫۵۶	میزان احساس ناتوانی از انجام هر کاری در یک ماه گذشته تا به امروز چقدر است؟	۶
۰٫۵۴	میزان احساس رضایت از نحوه انجام کارهایتان از یک ماه گذشته تا به امروز چقدر است؟	۷
۰٫۵۵	آیا از یک ماه گذشته تا به امروز احساس می‌کنید که نقش مفیدی در زندگی‌تان دارید؟ چقدر؟	۸
۰٫۵۱ کمترین آلفا	میزان احساس "کاملاً ناامیدکننده بودن زندگی" از یک ماه گذشته تا به امروز چقدر است؟	۹
۰٫۶۴	میزان احساس "چون اعصابتان خراب است نمی‌توانید کاری انجام دهید" از یک ماه گذشته تا به امروز چقدر است؟	۱۰
۰٫۵۶	میزان احساس بی‌ارزش بودن از یک ماه گذشته تا به امروز چقدر است؟	۱۱

ب: شش مؤلفه متغیر مستقل (انسجام خانوادگی)

سازگاری زناشویی: زن و شوهرهایی سازگار هستند که توافق کافی با یکدیگر دارند، از نوع و سطح روابطشان راضی‌اند، از نوع و کیفیت اوقات فراغت رضایت دارند و مدیریت خوبی در زمینه وقت و

مسائل مالی خودشان اعمال می‌کنند (لی مسترز^۱ و همکاران، ۲۰۰۴: ۲۳). برای سنجش این متغیر، و دربرگرفتن مفهوم سازگاری زناشویی ۱۵ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت آماده و از پاسخ‌گویان سؤال و جمع‌آوری اطلاعات شد. نتایج آزمون روایی نشان می‌دهد که ارزش آلفای این متغیر ۰٫۹۱ برای پانزده آیتم می‌باشد (جدول ۳).

جدول شماره ۳. شاخص‌های مؤلفه مفهوم سازگاری زناشویی

آلفای آیتم‌ها	آلفای کرونباخ کل: ۰٫۹۱	
	میزان توافق خودتان را با همسران در امور زیر مشخص نمایید.	
۰٫۶۹	امور مالی خانواده	۱
۰٫۶۳	امور سرگرمی	۲
۰٫۵۷	امور مذهبی	۳
۰٫۵۳	ارتباط با دوستان	۴
۰٫۶۴	درست بودن رفتارهایتان	۵
۰٫۶۴	طرز برخورد با والدین	۶
۰٫۷۰	اتخاذ تصمیم‌های مهم	۷
۰٫۶۷	امور خانه‌داری	۸
۰٫۷۱	فعالیت‌های اوقات فراغت	۹
۰٫۷۸	میزان رضایت شما از ازدواجتان چقدر است؟	۱۰
۰٫۵۳	چقدر با همسران دعوا می‌کنید؟	۱۱
۰٫۵۶	چقدر همدیگر را عصبانی می‌کنید؟	۱۲
۰٫۴۳	چقدر همسر خود را در مقابل دیگران مسخره می‌کنید؟	۱۳
۰٫۴۱	وقتی که با همدیگر هستید چقدر همسر خود را دست می‌اندازید و مسخره می‌کنید؟	۱۴
کمترین آلفا ۰٫۷۰	چقدر با همسران مشورت می‌کنید؟	۱۵

(۲) تعهد عاطفی: منظور از تعهد، مسؤولیت‌پذیری و میل به صرف وقت و انرژی در فعالیت‌های خانواده و همچنین ممانعت از تأثیر منفی عواملی چون مسائل شغلی در آن می‌باشد. تعهد ابعاد چندگانه‌ای دارد و دربرگیرنده دلایل شخصی، اخلاقی و اعتقادی به خصوصی است که شخص را به ادامه رابطه زناشویی پایبند می‌کند. هر ازدواج موفق حاوی سه رکن تعهد، جاذبه و تفاهم است که در این بین تعهد

زناشویی قویترین و پایدارترین عامل پیش‌بینی‌کننده کیفیت و ثبات زناشویی است. تعهد بالا موجب می‌شود طرف مقابل سازگاری نشان دهد، از تلافی کردن اشتباه وی پرهیز کند و به شیوه‌ای پاسخ دهد که رابطه را ارتقا دهد. همچنین، افرادی با تعهد بالا به احتمال بیشتری نسبت به هم‌تایان خود که تعهد پایین‌تری دارند از تمایلات خود به نفع برآوردن تمایلات همسرشان می‌گذرند. برای سنجش این

¹ Lee Masters0.70

نشان می دهد که ارزش آلفای این متغیر ۰٫۹۰ برای چهار آیتم می باشد (جدول ۴).

متغیر، و دربرگرفتن مفهوم تعهد عاطفی ۴ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت آماده و از پاسخ‌گویان سؤال و جمع‌آوری اطلاعات شد. نتایج آزمون روایی

جدول شماره ۴. شاخص‌های مؤلفه تعهد عاطفی

آلفای آیتم‌ها	آلفای کرونباخ کل: ۰٫۹۰	
۰٫۸۳	چقدر به راستگویی همسران اعتماد دارید؟	۱
۰٫۸۳	همسران چقدر به تعهد اخلاقی که با شما بسته‌اند پای‌بند هستند؟	۲
۰٫۸۶	چقدر به صداقت رفتاری همسران اعتقاد دارید؟	۳
۰٫۶۱ کمترین آلفا	همسران به قولی که به شما می‌دهد چقدر پای‌بند است؟	۴

دربرگرفتن مفهوم تقسیم‌کار جنسیتی ۴ پرسش- (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت آماده و از پاسخ‌گویان سؤال و جمع‌آوری اطلاعات شد. نتایج آزمون روایی نشان می‌دهد که ارزش آلفای این متغیر ۰٫۸۶ برای چهار آیتم می‌باشد (جدول ۵).

(۳) تقسیم‌کار جنسیتی: در مفاهیم جامعه‌شناسی منظور از تقسیم‌کار جنسیتی، تقسیم‌کار بر اساس جنسیت، و جدایی محل کار و خانه که عمدتاً پس از پدیدآمدن جامعه صنعتی ظاهر شد و در آن نقش و وظایف زن و مرد در نظام اجتماعی تفکیک شده است، اطلاق می‌شود. برای سنجش این متغیر، و

جدول شماره ۵. شاخص‌های مؤلفه تقسیم‌کار جنسیتی

آلفای آیتم‌ها	آلفای کرونباخ کل: ۰٫۸۶	
۰٫۵۸ کمترین آلفا	همسران چقدر کارهای سنگین خانه را به عهده دارند؟	۱
۰٫۷۱	همسران چقدر کارها و مسؤولیت بیرون از خانه را انجام می‌دهد؟	۲
۰٫۸۲	مسؤولیت‌پذیری همسران در انجام کارهای زندگی به عنوان یک شوهر چقدر است؟	۳
۰٫۷۲	به نظر شما مسؤولیت‌پذیری همسران در انجام کارهای زندگی به عنوان یک پدر چقدر است؟	۴

خوبی از یکدیگر خود نداشته باشند. برای سنجش این متغیر، و دربرگرفتن مفهوم وقت‌گذراندن با خانواده ۴ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت آماده و از پاسخ‌گویان سؤال و جمع‌آوری اطلاعات شد. نتایج آزمون روایی نشان می‌دهد که ارزش آلفای این متغیر ۰٫۸۹ برای چهار آیتم می‌باشد - (جدول ۶).

(۴) وقت‌گذراندن با خانواده: پژوهش‌های زیادی در خصوص اهمیت وقت‌گذرانی با خانواده انجام شده است. افرادی که در یک خانواده با فرهنگ خانوادگی قوی و مثبت هستند، احساس امنیت می‌کنند و در زمان بروز هر مشکلی به اعضای خانواده خود رجوع می‌کنند. نداشتن ساختاری مناسب برای اوقات خانوادگی باعث می‌شود اعضای خانواده خاطرات

جدول شماره ۶. شاخص‌های مؤلفه وقت گذراندن با خانواده

آلفای آیتم-ها	آلفای کرونباخ کل: ۰٫۸۹
۰٫۷۸	همسران چه میزان اعتقاد دارد که باید زمانی در کنار بودن با شما اختصاص دهد؟
۰٫۸۰	همسران در عمل چقدر برای شما وقت می‌گذارد؟
۰٫۶۷	همسران برای تفریح خانوادگی چقدر وقت می‌گذارد؟
۰٫۶۵	همسران برای تمیزکردن خانه و همکاری با شما چقدر وقت می‌گذارد؟
۰٫۷۵	همسران برای تهیه وسایل منزل و خانه‌داری چقدر با شما همکاری می‌کند؟
۰٫۶۷	همسران برای بودن در کنار خانواده پدری شما چقدر با شما همکاری می‌کند و وقت می‌گذارد؟
کمترین آلفا	

به فشارهای مالی دارد که به خانواده تحمیل می‌کند. برای سنجش این متغیر و دربرگرفتن مفهوم توانایی مالی خانواده ۴ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت آماده و از پاسخ‌گویان سؤال و جمع‌آوری اطلاعات شد. نتایج آزمون روایی نشان می‌دهد که ارزش آلفای این متغیر ۰٫۸۲ برای چهار آیتم می‌باشد (جدول ۷).

(۵) توانایی مالی خانواده: منظور از توانایی مالی خانواده به آن دسته از توانمندی خانواده برمی‌گردد که از پس هزینه‌های زندگی برمی‌آیند و توانایی خرید مایحتاج روز خانواده را دارند. حتی برای بسیاری از خانواده‌ها برطرف نمودن نیازهای ایجادشده به وسیله تبلیغات برای کالاهای شیک و لوکس مهم جلوه می‌نماید. بنابراین این مفهوم اشاره

جدول شماره ۷. شاخص‌های مؤلفه توانایی مالی خانواده

آلفای آیتم‌ها	آلفای کرونباخ کل: ۰٫۸۲
۰٫۶۵	از لحاظ مالی چقدر از پس هزینه‌های زندگی بر می‌آیید؟
۰٫۵۳	چقدر به لحاظ مالی تحت فشار و کمبود هستید؟
کمترین آلفا	
۰٫۶۹	توانایی خرید مایحتاج زندگی‌تان چقدر است؟
۰٫۷۲	قدرت خرید وسائیل شیک و دلخواهتان چقدر است؟

می‌کند، از نظر او دو کیفیت مربوط به انسجام در خانواده، مشتمل بر تعهد و وقت گذاشتن اعضا برای یکدیگر است که از ویژگی‌های اصلی مشارکت اعضای خانواده محسوب می‌شود (داماس و لاگلین^۲، ۲۰۰۱:۲۲). برای سنجش این متغیر، و دربرگرفتن مفهوم انسجام بین زوجین ۷ پرسش (آیتم) بر اساس مقیاس لیکرت آماده و از پاسخ‌گویان سؤال و جمع‌آوری اطلاعات شد. نتایج آزمون روایی نشان می‌دهد

(۶) انسجام میان زوجین: انسجام و همبستگی پدیده‌ای است که بر اساس آن در سطح یک گروه و خانواده یا یک جامعه، اعضا به یکدیگر وابسته و به‌طور متقابل نیازمند یکدیگر می‌شوند. انسجام، احساس همبستگی، پیوند و تعهد عاطفی است که اعضای یک خانواده نسبت به هم دارند - (اولسون، ۱۹۹۹: ۲۱). لینگرن^۱ (۲۰۰۳) انسجام را به صورت احساس نزدیکی عاطفی با افراد دیگر تعریف

² Damas & Laughlin

¹ Lingren

که ارزش آلفای این متغیر ۰٫۹۱ برای هفت آیت می- باشد(جدول ۸).

جدول شماره ۸. شاخص‌های مؤلفه انسجام میان زوجین

آلفای آیتم‌ها	آلفای کرونباخ کل: ۰٫۹۱	
۰٫۶۷ کمترین آلفا	چقدر اعتقادات همسران را قبول دارید؟	۱
۰٫۶۸	چقدر تصمیمات همسران را در امور منزل قبول دارید؟	۲
۰٫۷۶	همسران چقدر احترامتان را وقتی که در منزل با هم هستید نگه می‌دارند؟	۳
۰٫۷۴	همسران چقدر احترامتان را در حضور خانواده شما نگه می‌دارد؟	۴
۰٫۶۹	همسران چقدر احترامتان را در حضور خانواده خودشان نگه می‌دارد؟	۵
۰٫۷۷	در زمان گرفتاری مانند بیماری، همسران چقدر با شما همکاری می‌کند؟	۶
۰٫۷۹	در زمان گرفتاری مانند مشکلات مالی، همسران چقدر با شما همکاری می‌کند؟	۷

سنی، میزان تحصیلات و مدت زمان تأهل مورد توصیف قرار می‌گیرند.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی: در این قسمت ویژگی‌های فردی و عمومی معلمان زن متأهل مورد مطالعه مانند گروه

جدول شماره ۹. توزیع یک بعدی فراوانی و درصد فراوانی میزان تحصیلات، مدت زمان تأهل و گروه سنی پاسخ‌گویان

درصد	فراوانی	ویژگی‌های نمونه	درصد	فراوانی	ویژگی‌های نمونه
		مدت زمان تأهل			میزان تحصیلات
۲۲/۶	۳۸	۵ سال و کمتر	۴/۱۸	۳۱	فوق دیپلم
۲۹/۲	۴۹	۶ الی ۱۵ سال	۵۳	۸۹	کارشناسی
۲۹/۸	۵۰	۱۶ الی ۲۵ سال	۲۳/۲	۳۹	کارشناسی ارشد
۱۸/۴	۳۱	۲۶ سال و بیشتر	۵/۴	۹	دکتری
			۲۳/۸	۴۰	گروه سنی
			۳۶/۳	۶۱	۳۵ سال و پایینتر
			۱۹	۳۲	۳۶ تا ۴۵ سال
			۲۰/۸	۳۵	۴۶ تا ۵۵ سال
					۵۶ سال و بیشتر

نفرشان(۲۳٫۲ درصد) کارشناسی ارشد و ۹ نفرشان- (۵٫۴ درصد) دکتری؛ بر حسب مدت زمان تأهل: ۳۸ نفرشان(۲۲٫۶درصد) ۵ سال و کمتر و ۴۹ نفرشان (۲۹٫۲درصد) ۶ الی ۱۵ سال، ۵۰ نفرشان (۲۹٫۸- درصد) ۱۶ الی ۲۵ سال و ۳۱ نفرشان(۱۸٫۴درصد) ۲۶ سال و بیشتر، و بر حسب گروه سنی پاسخ‌گویان:

جدول ۹ توصیف‌کننده متغیرهای میزان تحصیلات، مدت زمان تأهل و گروه سنی پاسخ‌گویان است. نتایج حاصل از داده‌های پژوهش حاضر نشان‌دهنده آن است که از کل پاسخ‌گویان که ۱۶۸ نفر بودند بر حسب میزان تحصیلات: ۳۱ نفرشان(۱۸٫۴ درصد) فوق دیپلم، ۸۹ نفرشان (۵۳ درصد) کارشناسی، ۳۹

یافته‌های استنباطی

برای پاسخ‌گویی به سؤالات تحقیق و بررسی فرضیات مطرح‌شده برای تحلیل رابطه و تأثیر بین مؤلفه‌های متغیر مستقل و متغیر وابسته پژوهش از آزمون پیرسون، رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر استفاده شد.

۴۰ نفرشان (۲۳٫۸ درصد) ۳۵ سال و پایین‌تر، ۶۱ نفرشان (۳۶٫۳ درصد) بین ۳۶ الی ۴۵ سال، ۳۲ نفرشان (۱۹ درصد) ۴۵ تا ۵۵ سال و ۳۵ نفرشان (-) ۲۰٫۸ درصد) ۵۶ سال و بیشتر بودند که نشان‌دهنده بالاتر بودن نمای تعداد بیشتر مقطع تحصیلی کارشناسی، مدت زمان ۱۶ الی ۲۵ سال مدت زمان تأهل و گروه سنی بین ۳۶ الی ۴۵ ساله پاسخ‌گویان پژوهش هست.

جدول شماره ۱۰. نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های متغیر مستقل با متغیر وابسته (آرامش روانی زنان متأهل)

تعداد کل پاسخ‌گویان	سطح معنی‌داری Sig	ضریب پیرسون	متغیر وابسته
			متغیرهای مستقل
۱۶۸	۰٫۰۰۰	۰٫۴۵۱	سازگاری خانوادگی
۱۶۸	۰٫۰۰۰	۰٫۴۱۱	انسجام میان زوجین
۱۶۸	۰٫۰۰۰	۰٫۳۲۷	تقسیم کار جنسیتی میان زوجین
۱۶۸	۰٫۰۰۰	۰٫۴۵۷	سازگاری میان زوجین
۱۶۸	۰٫۰۰۰	۰٫۳۷۶	وقت‌گذراندن با خانواده
۱۶۸	۰٫۰۰۰	۰٫۳۰۸	تعهد عاطفی زوجین
۱۶۸	۰٫۰۱۲	۰٫۱۹۳	توانایی مالی خانواده

خانواده) را با متغیر وابسته پژوهش (آرامش روانی زنان متأهل) نشان می‌دهد که همه مؤلفه‌های متغیر مستقل فوق با سطح معنی‌داری قابل قبول این رابطه را با متغیر وابسته تأیید می‌نمایند.

جدول شماره ۱۰ روابط همبستگی متغیرهای مستقل (انسجام میان زوجین، تقسیم کار جنسیتی میان زوجین، سازگاری میان زوجین، وقت‌گذراندن با خانواده، تعهد عاطفی زوجین و توانایی مالی

جدول شماره ۱۱. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیونی تأثیر انسجام خانوادگی بر آرامش روانی زنان متأهل

sig	t	ضرایب استاندارد	ضرایب غیراستاندارد		متغیرها
		Beta	Std.Error	B	
۰٫۰۰۰	۶٫۶۱۶	۰٫۴۶	۰٫۰۳۵	۰٫۳۵۰	سازگاری میان زوجین

روانی زنان متأهل" با همه مؤلفه‌های متغیر مستقل که در جدول شماره ۱۱ آمده اجرا گردید. نتایج نشان

برای اجرای تحلیل مسیر و ترسیم نمودار مسیر ابتدا یک معادله رگرسیونی با متغیر وابسته "آرامش

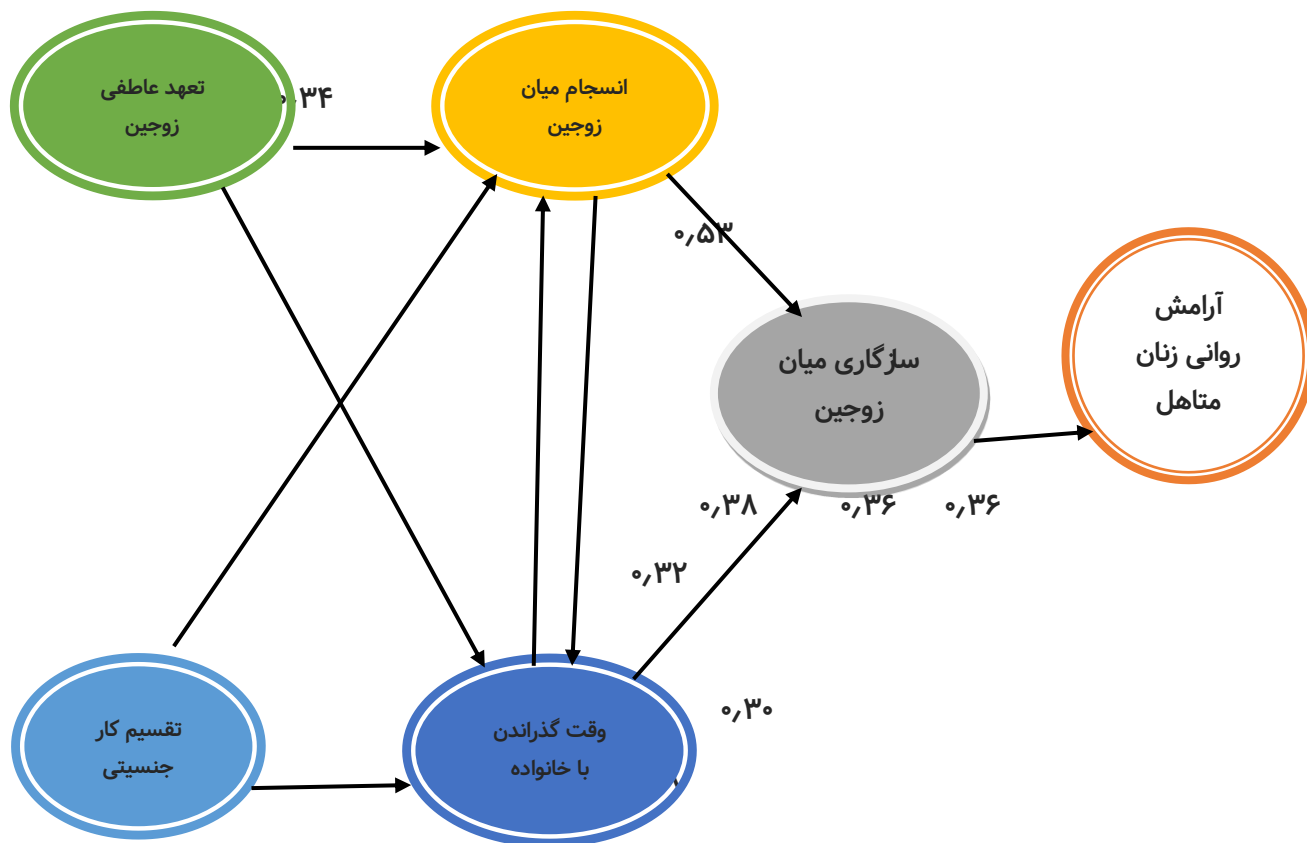
داد که از ۶ مؤلفه متغیر مستقل، فقط ۱ مؤلفه با "آرامش روانی زنان متأهل" همبستگی خالص (با کنترل یا ثابت نگهداشتن مؤلفه‌های دیگر مدل) و بی‌واسطه دارد.

جدول شماره ۱۲. نتایج حاصل از تحلیل مسیر تأثیر مؤلفه‌های انسجام خانوادگی بر آرامش روانی زنان متأهل

متغیرهای وابسته	مؤلفه‌های متغیر مستقل	R	R square	Adjusted R Square	Std. the Error Of Estimate	F (Sig) &
آرامش روانی زنان متأهل	سازگاری میان زوجین	۰,۴۶	۰,۲۱	۰,۲۰	۶,۸۶۵	۴۳,۷۷۰ (۰,۰۰۰)
سازگاری میان زوجین	۱. انسجام میان زوجین ۲. وقت گذراندن با خانواده	۰,۷۹	۰,۶۲	۰,۶۲	۶,۱۹۰	۱۳۷,۰۸۷ (۰,۰۰۰)
انسجام میان زوجین	۱. وقت گذراندن با خانواده ۲. تعهد عاطفی زوجین ۳. تقسیم کار جنسیتی میان زوجین	۰,۸۵	۰,۷۲	۰,۷۱	۲,۹۵۰	۱۴۳,۵۳۲ (۰,۰۰۰)
وقت گذراندن با خانواده	۱. انسجام میان زوجین ۲. تقسیم کار جنسیتی میان زوجین ۳. تعهد عاطفی زوجین	۰,۸۶	۰,۷۴	۰,۷۳	۲,۷۳۸	۱۵۶,۱۰۶ (۰,۰۰۰)

(انسجام میان زوجین) و بار چهارم متغیر (وقت گذراندن با خانواده) به عنوان متغیر تأثیرپذیر مورد آزمون قرار گرفتند. ضرایب مسیر بر اساس این آزمون‌ها به دست آمده و در ضرایب مسیر نوشته شد.

جدول ۱۲ نشان‌دهنده اجرای چهار بار رگرسیون چند متغیره هست تا اینکه مدل تحلیل مسیر از روی آن ساخته شد. یک بار متغیر (آرامش روانی زنان متأهل) به عنوان متغیر وابسته پژوهش مورد آزمون رگرسیون چند متغیره قرار گرفت. سپس برای بار دوم متغیر (سازگاری میان زوجین)، بار سوم متغیر

نمودار شماره ۲. مدل تحلیل مسیر تأثیر مؤلفه‌های انسجام خانوادگی بر آرامش روانی زنان متأهل

نتیجه این پژوهش در خصوص تأثیرگذاری مثبت متغیر انسجام خانوادگی با نتیجه پژوهش‌های یوسفی و همکاران (۱۳۹۶)، سیری و همکاران (۱۳۹۵)، احتشام زاده و همکاران (۱۳۹۲)، هم‌سو بود آن‌ها دریافتند که رابطه قوی و معناداری بین انسجام خانوادگی و آرامش روانی خانواده و به‌خصوص زوجین وجود دارد، در این پژوهش رابطه انسجام خانوادگی با متغیر وابسته مورد تأیید قرار گرفت. همچنین کرادوک و همکاران (۲۰۰۷)، احمد و رید (۲۰۰۸) چراغی و همکاران (۱۳۹۱) و سلیمی و همکاران (۱۳۹۶) بیان کرده‌اند انسجام خانوادگی می‌تواند نقش تأمین‌گر و همچنین نقش تسهیل‌گری را در روابط افراد به دنبال داشته باشد. وجود انسجام خانوادگی فضایی را ایجاد می‌کند که فرد بتواند با آسودگی خاطر و احساس امنیت به فعالیت و کنش‌های مفید اجتماعی بپردازد. از نظر هال (۲۰۰۳) سازگاری زناشویی را به توانایی حل مسأله تعبیر می‌

نمودار ۲ روابط مستقیم (یک متغیر سازگاری میان زوجین) و روابط غیر مستقیم (۴ متغیر انسجام میان زوجین، وقت گذراندن با خانواده، تعهد عاطفی زوجین، تقسیم کار جنسیتی میان زوجین) را با متغیر وابسته پژوهش نشان می‌دهد. همان طوری که در روابط فوق مشاهده می‌شود، تنها یک مؤلفه (سازگاری میان زوجین) از پنج مؤلفه دارای ارتباط با متغیر وابسته، رابطه مستقیم با آن دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش متغیر مستقل پژوهش انسجام خانوادگی است. این مفهوم شش مؤلفه (انسجام میان زوجین، تقسیم کار جنسیتی میان زوجین، سازگاری میان زوجین، وقت گذراندن با خانواده، تعهد عاطفی زوجین و توانایی مالی خانواده) دارد که به بررسی رابطه آن‌ها با متغیر وابسته پژوهش (آرامش روانی زنان متأهل) پرداخته شد.

افزایش انسجام خانوادگی، آرامش روانی زنان متأهل نیز افزایش می‌یابد.

همچنین در مورد ۶ فرضیه دیگر نتایج نشان می‌دهد که فرضیه‌های دوم، سوم، چهارم، پنجم، ششم و هفتم تأیید می‌شوند و بین تقسیم کار جنسیتی میان زوجین، سازگاری میان زوجین، وقت گذراندن با خانواده، تعهد عاطفی زوجین و توانایی مالی خانواده) با متغیر وابسته پژوهش (آرامش روانی زنان متأهل) رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. در بحث نظری درباره متغیر "وقت گذراندن با خانواده" دریافت شد که اکثر نظریه‌پردازان بر رابطه و صمیمیت بین اعضای خانواده تأکید داشتند. خانواده‌های متعادل براساس صمیمیت به اعضای خود فرصت می‌دهند تا هم مستقل از خانواده و هم وابسته به آن فعالیت کنند. خانواده‌های متعادل براساس انعطاف‌پذیری، ضمن حفظ نظم و ثبات اغلب برای تغییر، باز و آماده هستند. خانواده‌هایی که رابطه سالم دارند از شادی و پویایی بیشتری برخوردارند. به طور کلی خانواده‌های متعادل سالم‌تر و دارای کارکرد کارآمدتری هستند.

از نظر چلبی وفاق اجتماعی یعنی "توافق جمعی بر سر مجموعه‌ای از اصول و قواعد اجتماعی که در یک میدان تعاملی اجتماعی که خود موجد «انرژی عاطفی» است، به وجود می‌آید" و انرژی عاطفی هم-زمان نتیجه و موجد (علت و معلول) وفاق اجتماعی است. بر اساس نتیجه تجربی این پژوهش در فرضیه یک و چهار نشان داده شد که انسجام خانوادگی و وقت گذراندن با خانواده به طور مستقیم تأثیر مثبتی بر روی متغیر وابسته پژوهش یعنی آرامش روانی زوجین به جای می‌گذارد؛ بنابراین نتیجه تجربی این پژوهش صحت نظریه مربوطه را در شرایط زندگی مشترک زنان متأهل نمونه آماری پژوهش تأیید می‌نماید.

پارسونز عقیده داشت تقسیم کار جنسیتی بین زن و شوهر به بهترین شکل، زمینه ایفای کارکردهای اصلی خانواده را در زمینه تثبیت شخصیت بزرگ-سالان و جامعه‌پذیری کودکان فراهم می‌کند و این

کند بدین معنا که زندگی زوجین خالی از تعارض و مسائل نیست؛ ولی آن چه که اهمیت دارد این است که زوجین با خشنودی و هم‌زیستی به حل مسائل می‌پردازند.

نتیجه این پژوهش در خصوص تأثیرگذاری مثبت متغیر توانایی مالی خانواده با نتیجه پژوهش روشنی و همکاران (۱۳۹۴)، سپهرمنش (۲۰۰۹) و لاتیفس و همکاران (۲۰۰۵) هم‌سو بود؛ به طوری که اگر زوجین در امور زندگی مشترک توانایی هزینه‌کردن و برطرف نمودن نیازهای به‌وجودآمده توسط جامعه را داشته باشند، به میزانی آرامش روانی‌شان بیشتر می‌شود. در یک تعبیر کلی می‌توان بر این امر تأکید کرد که توانایی مالی نقش تأمین‌گری در زندگی مشترک زوجین دارد. طبق یافته‌های سایر پژوهش‌های مرتبط مانند سلیمی و همکاران (۱۳۹۶)، احمد و رید (۲۰۰۸) و اسپانیر و لویز (۱۹۷۹) تعهد عاطفی زوجین عامل مؤثر بر میزان آرامش روانی زوجین گزارش شده است و پژوهش حاضر نیز این مسأله را تأیید می‌کند. به عبارتی افزایش تعهد عاطفی زوجین با افزایش آرامش روانی آنان همراه خواهد بود.

نتیجه این پژوهش در خصوص تأثیرگذاری مثبت وقت گذراندن با خانواده با آرامش روانی زوجین با نتیجه پژوهش لاتیفس و همکاران (۲۰۰۵) هم‌سو بود. حال در این جا محققین به بررسی فرضیه‌های پژوهش می‌پردازند، با توجه به اینکه سطح سنجش متغیر وابسته (آرامش روانی زنان متأهل) و متغیرهای مستقل فاصله‌ای است از آزمون پیرسون برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش و ۶ فرضیه دیگر اقدام شده است.

❖ بین انسجام خانودگی و آرامش روانی زنان متأهل رابطه معنی‌داری وجود دارد.

طبق نتایج پژوهش، فرضیه اصلی تأیید می‌شود و بین انسجام خانودگی با آرامش روانی زنان متأهل رابطه مستقیم معناداری وجود دارد و ضریب همبستگی دو متغیر برابر ۰/۴۵۱ است. به عبارتی با

تأکید دارد. به عبارتی دیگر در حد متوسط به بالایی سازگاری بین زوجین، انسجام زوجین و تعهد عاطفی بین زوجین توانسته‌اند تأثیرات مستقیمی را بر روی متغیر وابسته پژوهش (آرامش روانی زوجین) نشان داده و بخشی مهمی از واریانس آرامش روانی زوجین و خانواده را تبیین نمایند. در نهایت متغیر سازگاری بین زوجین، انسجام زوجین، وقت گذراندن با خانواده، تقسیم کار جنسیتی، تعهد عاطفی بین زوجین و مسائل مالی خانواده توانسته‌اند به ترتیب رابطه معناداری را با متغیر آرامش روانی زنان متأهل به‌طور تجربی نشان داده و تأیید نمایند.

پیشنهاد‌های پژوهش

- با توجه به نتیجه پژوهش، مشخص شد که بیشترین متغیر تأثیرگذار بر آرامش روانی زنان متأهل، متغیر سازگاری میان زوجین می‌باشد که توانسته به تنهایی ۲۱ درصد از واریانس متغیر وابسته پژوهش را تبیین نماید. بنابراین توصیه می‌شود که بنا به نتیجه این پژوهش در صورتی که مسؤولین ذی‌ربط در خصوص خانواده، بتوانند زوجین را در جهت سازگاری گفتاری و رفتاری نسبت به یکدیگر سوق دهند گام مؤثری در جهت ارتقای آرامش روانی زنان متأهل برداشته‌اند.

- هرچند که مؤلفه‌های "انسجام میان زوجین"، "وقت گذراندن با خانواده"، "تعهد عاطفی زوجین" و "تقسیم کار جنسیتی" در نمودار ۲ آزمون تحلیل مسیر نشان دادند که از طریق متغیر "سازگاری میان زوجین" بر متغیر وابسته پژوهش یعنی آرامش روانی زنان متأهل تأثیرگذار بودند، اما هر کدام از مؤلفه‌های فوق نیز تأثیر مثبت و معنی‌داری بر متغیر وابسته پژوهش داشته‌اند. بنابراین توصیه می‌شود مسؤولین امور خانواده در سازمان‌های مختلف، کارگاه‌های مهارت‌افزایی میان زوجین در خصوص حمایت فکری و رفتاری برگزار نمایند و همچنین با آگاه‌نمودن زوجین به طرق مختلف از طریق اساتید دانشگاهی و مشاوران ماهر، در خصوص اینکه مشارکت و کمک به همسر و همچنین اختصاص

امر در ثبات و یکپارچگی و انسجام خانواده و به پیروی از آن، در یکپارچگی اجتماعی نقشی اساسی دارد. نتیجه آزمون تجربی پژوهش نیز نشان داده است در حد متوسط و به صورت مستقیم تقسیم کار جنسیتی بر روی آرامش روانی زوجین تأثیر مثبتی دارد. بدین ترتیب نظریه پارسونز در خصوص ایفای نقش کار جنسیتی در خصوص کارکردهای خانواده مورد تأیید تجربی قرار گرفته است. از دیدگاه دورکیم، سازگاری حاصل از روابط صمیمی، به تقویت انسجام خانواده و احساس الزام متقابل زن و شوهر کمک می‌کند و به اجتماع روح زندگی می‌بخشد. طبق نظر دورکیم، انسجام اجتماعی دو عنصر اساسی دارد: ۱. حمایت اجتماعی ۲. کنترل اجتماعی.

به عقیده لویز و اسپانیر، وجود ناسازگاری در ازدواج و رابطه زناشویی از مهم‌ترین عوامل بروز تنش، سردی روابط، گسیختگی انسجام و وحدت خانواده و در نتیجه ایجاد کانونی که نه تنها نمی‌تواند نیازهای عاطفی، روانی و امنیتی اعضای خود را برآورده سازد که باعث بروز آشفتگی روانی، ناراحتی-ها و مشکلات روانی در اعضا گردیده و سلامت روانی آن‌ها را به خطر می‌اندازد. السون انسجام خانوادگی را پیوند و تعهد عاطفی می‌داند که اعضای خانواده نسبت به یکدیگر دارند و شامل مؤلفه‌هایی همچون رابطه عاطفی، تعامل خانوادگی، روابط پدر و مادر، رابطه فرزند و والدین، مقدار تعامل به لحاظ زمان و مکان، نوع دوستی و علائق و در نهایت به چگونگی گذراندن اوقات فراغت می‌باشد. مورات یالسن معتقد است که ناسازگاری زناشویی به معنای نارضایتی، عدم احساس خوشبختی، عدم توافق در تصمیم‌گیری‌ها و ارتباط نامناسب است. از مهم‌ترین عواملی که موجب بروز ناسازگاری در زندگی زوجین می‌شود می‌توان به مشکلات ارتباطی و ارتباط نادرست و ناخرسند زوج‌ها اشاره نمود که نتیجه فقدان مهارت‌های مناسب و ضروری برای برقراری ارتباط سالم، صحیح و صمیمانه آن‌ها است.

نتیجه تجربی این پژوهش نیز در فرضیات اول، سوم و پنجم بر تأیید نظری لویز، اسپانیر و دورکیم

وقت برای خانواده (که نیاز خاصی به مسائل مالی ندارد) بتوانند گام‌های خوبی در جهت بالا بردن آرامش روانی زنان متأهل بردارند.

منابع

- احتشام زاده، پروین، صبری نظرزاده، راشین، معمارباشی اول، مژگان. (۱۳۹۲). رابطه بین احساس انسجام و عملکرد شغلی با میانجی‌گری سلامت روان و راهبردهای مقابله. فصلنامه علمی روشها و مدل‌های روانشناختی. ۴(۱۳): ۸۵-۹۷.
- بخشی‌پور رودسری، عباس، و دژگام، محمود. (۱۳۸۴). تحلیل عاملی تأییدی مقیاس عاطفه مثبت و منفی. *روان‌شناسی*. ۹(۴): ۳۶۵-۳۵۱.
- جمالی، هاجر، و شایگان، فریبا. (۱۳۹۰). نقش تاکسی بی‌سیم بانوان بر احساس امنیت زنان تهرانی. *پژوهش‌های مدیریت انتظامی (مطالعات مدیریت انتظامی)*. ۱۱۴(۱): ۹۵-۱۱۴.
- چراغی، مهرآذر. (۱۳۹۱). رابطه انسجام خانوادگی و سلامت روان در معلمان ابتدایی شهر شیراز. اولین همایش ملی روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید رجایی - تهران ۳ و ۴ خردادماه ۱۳۹۱.
- حسن‌زاده، رضا. (۱۳۹۲). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری (مرکز ملی تحقیق). تهران.
- روشنی، شهره، غروی نایینی، نهله، و باستانی، سوسن. (۱۳۹۴). تجربه احساس آرامش زنان در زندگی زناشویی: مطالعه‌ای کیفی با رویکرد نظریه مبنایی. *مطالعات زن و خانواده*. ۳(۲): ۸۹-۶۱. S.
- روشنی، شهره، غروی نایینی، نهله، و باستانی، سوسن. (۱۳۹۹). روایت زنان از موانع آرامش در زندگی زناشویی. *مطالعات زن و خانواده*. ۸(۳): ۷۴-۲۹.
- ریترز، جورج. (۱۳۸۹). نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر. مترجم: محسن ثالثی. تهران: نشر علمی.
- سلیمی، هادی. حسین زاده، پریا. زارعی، اقبال. بدل پور، زینب. (۱۳۹۶). پیش‌بینی سلامت جسمی و روانی بر اساس مؤلفه‌های تصمیم‌گیری و حل مسأله، انسجام خانواده، ابراز محبت و ظاهر فیزیکی در معلمان متأهل مقطع ابتدایی شهر کرج. دوره ۵، شماره ۱: ۷۷-۸۹.
- سیری، سیمین، و سیری، نرگس. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر انسجام خانواده بر فاکتورهای روان-شناختی فرزندان. کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی.
- فردوسی، سیما. (۱۳۹۷). پیش‌بینی نگرش به خیانت زناشویی بر اساس رفتار دلبستگی در روابط زناشویی، کیفیت روابط زناشویی و سبک‌های دلبستگی در زنان متأهل. *روان‌شناسی معاصر*. ۲(۱۳): ۱۵۷-۱۴۹.
- قدسی، علی محمد، میرجلیلی، سیدسجاد. (۱۴۰۰). بررسی جامعه‌شناختی ارتباط انواع سرمایه با میزان گرایش زنان متأهل به طلاق در شهر همدان. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*. ۸(۱۸): ۲۳۲-۲۱۱.
- مایرز، اندرو. (۱۳۹۷). مقدمه‌ای بر آمار و اس پی اس اس در روان‌شناسی. ترجمه اکبر رضایی. چاپ پنجم. تبریز: انتشارات آیدین و یانار.
- مسگرطهرانی، زینب، کاظمی، عباس، میرزایی، خلیل. (۱۳۹۹). دیوارهایی که ترک می-

انسجام خانواده در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان ارومیه. [کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی](#).

Ahmad, S., D. Reid, & W. Reid. 2008. "Relationship Satisfaction among South Asian Canadians: The Role of 'Complementary-Equality' and Listening to Understand". *Interpersonal*, 2(2): 131-150

Cradoc, A. (2007). Relationship between attitudinal similarity couples' satisfaction in married and defector couples. *Australian Journal of psychology*; 43, 11-16.

Damas, E. J., & Laughlin, J. (2001), "Latent model of family process in African American families: Relationships to child competence, achievement, and problem behavior", *Journal of Marriage and Family*, 63, 967- 98.

Ghanbari Panah. A, Sharif Mustaffa .M (2019). A Model of Family Functioning Based on Cohesion, Flexibility and Communication across Family Life Cycle in Married Women. *International Journal of Psychology* Vol. 13, No.2, summer & fall 2019. PP. 195-228.

Goldenberg, I. & Goldenberg, H. *Family therapy: An overview*. Canada: Thomson Dlearning. 2008:142

Greef A. Bruyne T. Conflict management style and marital satisfaction.

خوردند: پیش‌روی آرام عاملیت زنان، مطالعه موردی زنان ترکیه و ایران. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*. ۷(۱۶): ۳۱۷-۳۴۷.

یوسفی، ریما. حسین زاده، امیدعلی. (۱۳۹۶). پیش-بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس *Journal Sex and Marital Therapy*. 2000:34,114

Hall AS. (2003) "Expanding Academic and Career Self-Efficacy: A Family Systems Framework", *Journal of Counseling & Development*. 81 (1): 33-39.

Latifses, V., Estroff, D., Field, T., & Bush, J. (2005). Fathers massaging and relaxing their pregnant wives lowered anxiety and facilitate marital adjustment. *Journal of Bodywork and Movement Therapies*, 9: 277-282.

Lee M, Uken A, Seboled J. (2004), "Accountability for change: Solution-Focused Treatment with Domestic Violence Offenders", *Journal of Families in Society*, 85 (4): 463.

Lingren, M. G. (2003), "Creating sustainable families", [On-Line]. Available: <http://www>.

Najafi. Z, Abbasi Asfajir. A.A, Pahlavan. M (2020). Study of Women's Social Security and Social Factors Affecting it (Case Study of Young Women Aged 15-64 in Babol).

[Sociological Studies of Youth Journal](#), Volume: 11(39). 27-44. ISSN: 2645-5498, SSSJ

- Nazari A. Foundations couple therapy and family therapy. Tehran: Publication of Elm. 2009:21.
- Olson, D. H. (2004), "The relationships between communication skills and marital satisfaction", *J marriage and family*, 59: 889-919
- Olson, D.H. (1994). *the world on paper: The conceptual and cognitive implications of writing and reading*. Cambridge: Cambridge University Press
- Olson, D.H. (1999), Circumplex model of marital & family systems. *Journal of Family Therapy*, 22, 144-167.
- Olson, D.H. (2010). *FACES IV & the circumplex model: Validation study*. In press, *Journal of marital & family therapy*.
- Sepehrmanesh Z. Mental health and its related factors in young women in Kashan City. *Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility* 2009; 15 (1):31-41. [In Persian]
- Spanier, G.B. & Lewis, R.A. (1979), "Marital quality: A review of the seventies" *Journal of Marriage and the Family*, 42: 825-839.
- Yuan, S., & Weiser, D. A. (2019). Relationship dissolution following marital infidelity: Comparing European Americans and Asian Americans. *Marriage & Family Review*, 55(7), 631-650.
<https://doi.org/10.1080/01494929.2019.1589614>